

Scurt istoric - Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului

Eglantyne Jebb – fondatoarea Save the Children, a elaborat prima Declarație a Drepturilor Copilului, în 1923.

Impresionată și revoltată de consecințele Primului Război Mondial și ale Revoluției din Rusia (mii de copii care mureau zilnic din cauza bolilor și a foametei în toate țările Europei), a luat decizia de a se dedica salvării și îmbunătățirii vieții copiilor din întreaga lume. De aceea, scopul urmărit a fost de a crea o organizație internațională puternică în măsură să intervină și în zonele mai puțin cunoscute unde se aflau copii lipsiți de protecție. Programele dezvoltate în acea vreme urmăreau în special combaterea foametei și asigurarea asistenței medicale copiilor.

“Este foarte clar că salvarea copiilor din întreaga lume nu reprezintă o imposibilitate inerentă. Acest lucru devine imposibil doar dacă refuzăm să-l realizăm.”

Plecând de la acest mesaj, EJ a considerat că este nevoie de măsuri mondiale de protecție a copiilor care să fie cunoscute și asumate de toate statele lumii. Astfel, prin perseverență și implicare activă, EJ a conceput și a reușit adoptarea de către Liga Națiunilor (astăzi, Organizația Națiunilor Unite) a **Declarației Drepturilor Copilului**, primul document internațional în care „drepturilor copilului” sunt menționate și promovate în mod unitar.

Liga Națiunilor Unite a adoptat Declarația în 1924.

65 de ani mai târziu Declarația devine baza Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului. **La 20 noiembrie 1989**, Adunarea Generală ONU adopta în unanimitate CDC.

În prezent este **ratificată de 193 de state**, afectând astfel viața a peste **100 milioane de cetățeni** cu vârste până în 18 ani.

Noul Tratat de la Lisabona, în art.3, consacră protecția drepturilor copilului, ca fiind responsabilitatea statelor membre EU atât în politica internă cât și externă.

Subiecte de îngrijorare cu privire la respectarea drepturilor copilului în România¹ din punctul de vedere al Salvați Copiii România

Participarea copiilor

Deși participarea este prevăzută atât în Convenția ONU pentru Drepturile Copilului, cât și sub formă de principiu în **Legea 272/2004** privind protecția și promovarea drepturilor copilului, demersurile de cercetare efectuate de Salvați Copiii relevă că numai 7% din tineri cred că pot influența deciziile care se iau la nivel înalt iar 75% dintre copii au spus că, deși știau că la ei în școală se adopta un nou regulament școlar, nu au avut posibilitatea de a-și expune părerea.

Consiliile Elevilor trebuie să joace rolul unui for de reprezentare a tuturor elevilor dintr-o școală, a nevoilor, așteptărilor și propunerilor lor și cu toate acestea, 34,5% dintre elevii din România fie nu auziseră vreodată de Consiliul Elevilor fie afirmau cu certitudine că în școala lor nu există.

¹ Aspectele menționate în acest document au fost extrase din Raportul Alternativ elaborat de Salvați Copiii și din Recomandările Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului formulate în urma analizării situației copiilor din România în iunie 2009.

”Comitetul se arată preocupat de faptul că opiniile copiilor nu sunt întotdeauna cerute sau luate în considerare în anumite împrejurări, precum audierile cazurilor în care sunt implicați copii, în aspecte ce țin de administrarea școlii și educație sau în dezbateri publice”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Monitorizarea independentă a drepturilor copilului

Cu toate că necesitatea înființării instituției Avocatului Copilului a fost evidențiată și în recomandările anterioare ale Comitetului ONU pentru Drepturile Copilului, precum și de societatea civilă, Parlamentul a respins la începutul acestui an propunerea legislativă de înființare a acestei instituții. Salvati Copiii a promovat necesitatea înființării instituției ca urmare a dezbaterilor organizate având ca invitați Avocatul Copilului din Suedia și Comisarul Consiliului Europei pe Drepturile Omului. În iunie 2009, Comitetul ONU a reiterat recomandarea de înființare a acestei instituții remarcând cu îngrijorare că monitorizarea independentă a drepturilor copilului este insuficient realizată de Avocatul Poporului.

”Comitetul subliniază că în absența Avocatului Copilului, instituția Avocatului Poporului „trebuie să beneficieze de toate resursele umane și financiare necesare pentru a-și putea îndeplini mandatul în mod eficient și semnificativ, în special în ceea ce privește capacitatea sa de a primi și examina plângeri de la sau în numele copiilor legate de încălcarea drepturilor acestora”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Colectarea datelor despre copii

La nivel național, România se confruntă cu lipsa unui sistem coerent și eficient de colectare a datelor despre copii. Este nevoie de un sistem amplu de colectare și analizare a datelor din toate domeniile de interes ale Convenției, cu accent deosebit pe categoriile vulnerabile de copii.

„Comitetul recomandă de asemenea, să se conceapă și să se folosească de către agenții un set unitar de indicatori pentru toate persoanele în vârstă de până la 18 ani, care să permită colectarea de date comparabile și complementare.”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Alocarea bugetară și existența unui monopol al statului asupra serviciilor sociale. Deși organizațiile neguvernamentale au contribuit în mod esențial la înființarea acestor servicii și la dezvoltarea de bune practici în domeniu, aducând resurse umane specializate, precum și resurse financiare, ele nu au posibilitatea de a continua munca începută în lipsa unei politici a statului în privința acordării de finanțare către ONG-uri. Pe de altă parte, procesul de alocare bugetară în domeniul drepturilor copilului este posibil să nu fie îndeajuns bazat pe cerere și Guvernul nu are în vedere ca, în elaborarea bugetului de stat să adopte o abordare din perspectiva drepturilor copilului și să aplice un sistem transparent și participativ de urmărire a alocărilor bugetare și a folosirii resurselor pentru copii.

„Comitetul recomandă cu insistență ca (...) statul parte să crească bugetul destinat implementării drepturilor copilului și să creeze un mecanism de monitorizare și de supervizare prin care să se asigure că alocarea resurselor și efectuarea cheltuielilor se fac într-un mod cât mai eficient”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Dreptul la supraviețuire și dezvoltare

Ponderea crescută a deceselor copiilor cu vârsta sub un an a dus la înregistrarea celei mai ridicate rate a mortalității infantile din Europa, raportată în anul 2008 la 11‰ în România, comparativ cu 4.6‰ media EU (Suedia 2.5‰; Italia 3.7 ‰). Jumătate dintre decesele survenite la vârste sub un an se înregistrează în prima lună de viață (perioada postneonatală), ceea ce reprezintă o valoare de 2-3 ori mai mare față de cea din alte țări europene. Cea mai ridicată rată a mortalității infantile din România se înregistrează în partea de Sud-Est a țării, unde în mediul rural se atinge valoarea de 15,8‰. De

asemenea, 4 din 1000 de copii români de până în 5 ani au greutatea corporală de 2 ori mai mică decât media copiilor din aceeași categorie de vârstă (în timp ce procentul în Bulgaria și Cehia este de 2% iar în Moldova de 3%). (surse: INS și Eurostat).

„Comitetul încurajează în mod deosebit statul parte să pună un accent mai mare pe serviciile prenatale și postnatale, acordând o atenție specială comunităților defavorizate și să demareze programe de formare a abilităților parentale”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Nivelul de trai

Încă din anii trecuți, sociologii au evidențiat că în România, copiii și tinerii sunt categoria de vârstă care înregistrează cea mai ridicată rată a sărăciei la nivel național. Predicțiile recente cu privire la impactul crizei economice, efectuate de UNICEF și Banca Mondială, atrag atenția nu numai că această tendință se menține dar și că nu mai puțin de 351.000 de copii cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani vor fi afectați de sărăcie până la finele anului 2009 în România. În contextul în care mai puțin de 20% din unitățile administrativ teritoriale din România au înființate servicii sociale publice de asistență socială, protecția acestor copii se arată cu atât mai dificilă.

„Comitetul se arată îngrijorat de faptul că deși nivelul de sărăcie în rândul populației roma a scăzut în perioada 2003-2006, riscul sărăciei la nivelul acestei populații este în continuare de patru ori mai ridicat decât în cazul populației majoritate”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Educație

La nivelul anului 2000-2001, rata abandonului în învățământul primar și gimnazial era de 0,6%, pentru ca mai apoi să crească până la 1,9% în 2007-2008. Totodată, 80% dintre copiii care nu beneficiază de nicio formă de educație sunt de etnie romă, iar în cazul în care aceștia frecventează, totuși, o școală, se întâlnește în continuare fenomenul de segregare a copiilor romi în instituțiile de învățământ.

Insuficiența instituțiilor de învățământ (inclusiv grădinițe), face ca elevii să învețe în două sau chiar trei schimburi, în unele școli. Acest lucru afectează și exercitarea dreptului la participare: elevii care doresc să se implice în activități extrașcolare ori să inițieze proiecte prin intermediul Consiliului Elevilor nu au când și unde să se întâlnească pentru a derula aceste activități.

Respectarea dreptului la educație a copiilor din România este afectată, printre altele, și de politizarea puternică a educației, asociată cu desemnarea persoanelor cheie din administrația centrală, inspectorilor școlari și directorilor de școală în funcție de apartenența la un partid sau altul, conducând în final la o instabilitate a sistemului de învățământ românesc cu efecte resimțite foarte puternic la nivelul elevilor.

Calitatea sistemului educațional românesc scade de la an la an. La toate evaluările internaționale, copiii români s-au poziționat pe ultimele locuri din clasament. Există o lipsă de corelare între profilul sistemului de educație și nevoia de forță de muncă, fapt ce duce la o rată crescută a șomajului în rândul tinerilor cu studii superioare (24.5% în 2008).

Copiii străzii reprezintă încă un segment defavorizat în raport cu accesul la educație. Faptul că cei mai mulți dintre aceștia sunt obligați să muncească pentru a-și câștiga existența determină o participare redusă la educație. Conform unei cercetări realizate în anul 2008 de Organizația Salvați Copiii, aproximativ 70% din copiii care muncesc pe stradă în Brașov și 88,2% în București nu frecventează școala.

„Comitetul recomandă ca statul parte să se asigure că: învățământul primar este gratuit și obligatoriu pentru toți copiii, în speță prin eliminarea costurilor ascunse, să investească resurse suplimentare considerabile care să asigure dreptul tuturor copiilor la o educație cu adevărat inclusivă (...), să implice părinții și comunitățile romi în elaborarea unei programe adecvate pentru copiii romi (...), să crească calitatea educației oferite tuturor copiilor mai ales în sensul dezvoltării abilităților de viață și acordând o atenție deosebită copiilor

instituționalizați, să crească și să îmbunătățească accesul la educație preșcolară al copiilor romi și al celor defavorizați (...) să creeze un sistem formal prin care să ofere oportunități preșcolare alternative și comunitare copiilor din mediul rural.”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Protecție împotriva violenței, abuzului și exploatării copiilor

În cadrul raportului alternativ transmis Comitetului ONU, Salvați Copiii a evidențiat și:

- lipsa educației parentale și a specialiștilor în domeniul educației copiilor fără violență, fără bătaie, fără metode umiltoare. România a interzis prin lege bătaia, dar nu a asigurat pregătirea corespunzătoare a personalului care lucrează cu copii. În una din cercetările realizate de Salvați Copiii (2007), 90% dintre specialiști au declarat că au nevoie de mai multă informație și pregătire în acest domeniu.
- lipsa de măsuri eficiente de protecție a copiilor în fața exploatării economice. Sunt peste 70.000 de copii obligați să muncească în mediul rural, pe stradă sau la domiciliul altor persoane, să cerșească etc.
- Existența cazurilor în care mass-media încalcă prevederile legale cu privire la protecția identității și a vieții private a copilului.
- lipsa unor informații clare și a unor măsuri
- de protecție reală a copiilor de a nu fi racolați de rețele implicate în exploatarea sexuală comercială și în trafic de persoane.
- lipsa unui sistem de protecție on-line a copiilor împotriva informațiilor/imaginilor dăunătoare de pe site-urile cu conținut violent sau pornografic.

Comitetul recomandă României „să creeze mecanisme de monitorizare a numărului de cazuri și amploarea abuzului sexual, neglijării, rețelilor de tratament sau a exploatării, inclusiv în familie, în școli și în servicii de tip rezidențial sau de alt tip”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Justiția pentru minori

Legislația care reglementează centrele de reeducare din România datează din anii '70, sistemul de justiție pentru minori nefiind armonizat cu prevederile legale internaționale. Numărul copiilor deținuți în închisori pentru adulți continuă să fie ridicat (61%) și, cu toate că sunt cazați separat, aceștia nu beneficiază de programe adaptate nevoilor și vârstei lor. De asemenea, sunt rare cazurile în care există judecători specializați în cauze cu minori. În plus, nu există un sistem de asistență post-penală care să sprijine reintegrarea socială a tinerilor care ies din sistemul penitenciar sau din centrele de reeducare, astfel că toate progresele pe care aceste instituții le-ar putea aduce

Comitetul solicită României „să introducă instituția judecătorilor specializați pentru copii în toate regiunile, care să beneficieze de studiile și pregătirea necesare de specialitate (...) până la înființarea tribunalelor pentru minori, să fie luate toate măsurile prin care să se asigure că dosarele penale în care sunt implicați copii sunt examinate, respectând dreptul copilului la intimitate de către judecători, consilii judiciare și psihologice special instruite în acest sens”

Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului, iunie 2009

Pe lângă aspectele menționate mai sus, Salvați Copiii a adus în atenția Comitetului ONU și o serie de alte probleme care afectează viața copiilor din România, subliniind că încă există mai multe categorii de copii care nu beneficiază de drepturile lor: copiii străzii, cei romi, copiii HIV pozitiv, **cei cu părinți plecați la muncă în alte țări și lăsați în grija rudelor**, copiii români neacompaniați, găsiți pe teritoriul altor state etc. Mai multe detalii pot fi regăsite în documentul:

http://www.salvaticopiii.ro/romania/resurse/rapoarte_2009/Raport_Alternativ_SCR_RO.pdf